

УДК: 378.147:657

Карпова Олена Олегівна

к. пед. н., доцент кафедри іноземних мов,

Одеський національний економічний університет (Україна)

Ларіна Тетяна Ігорівна

здобувач вищої освіти факультету фінансів та банківської справи,

Одеський національний економічний університет (Україна)

МОЗКОВИЙ ШТУРМ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ТА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

JEL classification: I200; M400

У процесі викладання економічних дисциплін іноземною мовою сьогодні використовуються багато інтерактивних методів навчання. Одним із найефективніших методів залишається мозковий штурм, який застосовується в різних галузях знань, включаючи викладання економічних дисциплін іноземною мовою.

Глобалізація та міжнародні відносини ставлять перед економістами і менеджерами потребу володіння іноземними мовами для ефективної роботи в умовах міжнародної співпраці. Відповідно, навчання економічних дисциплін іноземною мовою є актуальним завданням для вищої освіти.

Мозковий штурм – це популярний метод висування творчих ідей у процесі розв'язування наукової, технічної чи іншої проблеми, сеанси якого стимулюють творче мислення. Метод мозкового штурму відомий також як метод Осборна, мозкова атака, фабрика ідей, ярмарок ідей, конференція ідей та ін. [1].

Використання мозкового штурму під час викладання економічних дисциплін іноземною мовою може бути ефективним засобом розвитку мовної компетенції студентів. У процесі мозкового штурму студенти змушені висловлювати свої думки швидко та чітко, що сприяє розвитку мовленнєвих навичок. Він дозволяє студентам розвивати творче мислення та здатність швидко генерувати та обробляти ідеї. Це особливо важливо для економічних дисциплін, де студентам потрібно бути здатними швидко аналізувати та розв'язувати складні проблеми.

Вважаємо, що для ефективного проведення мозкового штурму на занятті необхідно враховувати такі фактори, як створення вільної атмосфери для висловлювання ідей, обмін думками та створення емоційної підтримки. Важливо також дотримуватися правил, таких як відкладення оцінки ідей, які можуть вважатися не доцільними на перший погляд, але пізніше можуть бути корисними.

Мозковий штурм дозволяє збільшити ефективність генерування нових ідей у великій аудиторії (20-60 осіб). Завдання полягає в тому, щоб за невеликий проміжок часу відшукати низку рішень однієї проблеми. Метод мозкового штурму заохочує студентів пропонувати нові й оригінальні ідеї завдяки забороні на критичні зауваження з боку викладача чи інших членів групи на стадії генерації ідей. Запропоновані студентами ідеї можна згрупувати, оцінити, відкласти для подальшого вивчення та відібрати ті ідеї, які здаються найбільш ефективними для розв'язання конкретної задачі [2].

Ми погоджуємося з тим, що мозковий штурм має такі переваги:

1. Сприяння розвитку творчого мислення у студентів. Під час брейнстормінгу для креативності немає меж, так народжуються незвичайні ідеї.
2. Синергія від спільної роботи. Кожен учасник розглядає ситуацію з позиції свого досвіду та компетенцій. Різні погляди дають змогу виконати завдання найефективніше, з урахуванням усіх нюансів, на які окрема людина не зверне увагу.
3. Сприяння розвитку комунікативних навичок у студентів. Мозковий штурм вимагає активної комунікації та співпраці. Він допомагає розвивати навички спілкування та роботи в команді.
4. Virішення проблеми швидко та ефективно.
5. Підвищення рівня розуміння матеріалу. Мозковий штурм може допомогти студентам краще зрозуміти економічний матеріал, оскільки вони будуть активно займатися пошуком та обговоренням ідей.

Незважаючи на переваги, метод не позбавлений недоліків [3]. Розглянемо основні із них:

1. Немає управління мисленням. Найчастіше спостерігається ситуація, коли учасники поступово розвивають вдалу ідею, здатну стати розв'язанням проблеми, але інша людина озвучує нову пропозицію і збиває загальний хід думки. Немає жодних інструментів, щоб дотримуватися певної траєкторії.

2. Психологічні блоки. У групах для брейнстормінгу люди нерідко малознайомі та не підтримують спілкування. Вільно висловлюватися у таких умовах досить складно.

3. Соціальна лінь. Наукова назва цього явища – ефект Рінгельмана. Полягає він у тому, що у випадку зростання чисельності групи особиста продуктивність її членів знижується та розвивається почуття відповідальності.

Наведемо декілька прикладів використання мозкового штурму в процесі навчання економічних дисциплін іноземною мовою.

По-перше, брейнстормінг можна використовувати у розробці маркетингової стратегії для конкретного товару або послуги. Студенти можуть бути поділені на групи, які будуть займатися розробкою різних аспектів стратегії, таких як цінова політика, просування, позиціонування та ін.

По-друге, мозковий штурм дуже ефективний у пошуку ідей для стартапу. Студентам пропонують взяти участь в обговоренні та генерації нових ідей, які можуть бути реалізовані у майбутньому.

По-третє, викладач може організувати мозковий штурм з метою визначення фінансових ризиків, які пов'язані з конкретним бізнесом або інвестиційним проєктом. Студенти можуть бути запрошені до участі в обговоренні та визначенні можливих ризиків та шляхів їх уникнення.

По-четверте, можна організувати мозковий штурм з метою вивчення економічної теорії. Студенти обговорюють та аналізують різні теорії, що дозволить їм краще зрозуміти складні конкурентні економічні процеси і тенденції. Під час мозкового штурму студенти можуть висловлювати свої думки та ідеї щодо певних економічних теорій та їх можливих застосувань у реальному житті.

Залежно від ситуації та умов для навчання та вирішення проблем можна використовувати різні техніки мозкового штурму у навчальному процесі. Проаналізуємо найвідоміші техніки:

1. Техніка Post-Up. Кожен учасник отримує спеціальні етикетки, на кожній з яких можна зафіксувати лише одну ідею. Після цього, автори ідей по черзі прикріплюють їх на дошку та зачитують вголос. У процесі прослуховування чужих пропозицій, учасники можуть знайти нові ідеї або розвинути ідеї інших учасників, які вони вважають найбільш корисними. У разі, якщо у когось з'явилася нова ідея, вона також може бути зафіксована на етикетці та поміщена на дошці.

2. Техніка NUF. Це техніка раціонального креативу, яка використовується для перевірки ідей за трьома ключовими параметрами. Кожна ідея оцінюється за допомогою десятибальної шкали, яка враховує новизну, корисність та придатність для практичного використання. Якщо пропозиція містить нові елементи, які можуть допомогти вирішити проблему та які є практично застосовані з технічної точки зору, то вона проходить перевірку і може бути врахована у подальшому розгляді.

3. Техніка риб'ячої кістки (діаграма Ісікави). На початку мозкового штурму формулюється проблема на дошці, після чого учасники ідентифікують чинники, які впливають на неї, такі як техніка, постачальники, конкуренти тощо. Кожен чинник намальований на дошці як велика лінія, нагадуючи кістку, після чого команда визначає причини кожного з цих чинників, фіксуючи їх у вигляді тонких ліній, що відходять від основного елемента. Ця структура нагадує рибний скелет та відображає причинно-наслідковий зв'язок між чинниками та їх причинами.

Отже, мозковий штурм може бути дуже корисним засобом навчання, який сприяє розвитку творчості, критичного мислення та здатності студентів до співпраці, а також корисним інструментом для вирішення економічних проблем у процесі викладання економічних дисциплін іноземною мовою. Задля ефективного процесу мозкового штурму можна використовувати такі техніки, як Post-Up, NUF та техніка риб'ячої кістки.

Література

1. Степаненко С., Степаненко Н. Метод «мозкового штурму» та його використання в економічній освіті. *Зб. наук. праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / ПНПУ імені В. Г. Короленка*; редкол. : Т. М. Барболіна (голов. ред.) та ін. Полтава : ПП «Астроя», 2021. 266 с. С. 187. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/ЗбірникФМФ.pdf#page=187> (дата звернення: 06.04.2023).

2. Чебанова А. Ю., Калініченко А. І. Інтерактивні методи викладання іноземної мови. *Педагогіка в системі гуманітарного знання*. 2016. С. 75. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/4817/1/18nov2016.pdf#page=75> (дата звернення: 06.04.2023).

3. *Що таке мозковий штурм і як він допомагає знайти геніальні рішення*. URL: <https://sendpulse.ua/blog/brainstorm> (дата звернення: 07.04.2023).